

YAZARLAR
MUSA BARDAK
NİHAT TOPAÇ

EFEKADEMI
YAYINLARI

YUN VE YUN MATEYALLERİ

YAZARLAR MUSA BARDAK - NİHAT TOPAÇ

OYUN VE OYUN MATEYALLERİ

YAZARLAR
MUSA BARDAK
NİHAT TOPAÇ

EFEKADEMI
YAYINLARI

OYUN VE OYUN MATERYALLERİ

**MUSA BARDAK
NİHAT TOPAÇ**

EFEAKADEMİ

Oyun ve Oyun Materyalleri

Yazar: Musa BARDAK

ORCID (0000-0001-5585-8002)

Yazar: Nihat TOPAÇ

ORCID (0000-0001-9364-4072)

ISBN: 978-625-8065-54-1

E-ISBN: 978-625-8065-55-8

1. Baskı: Aralık 2021

Bu eserin; yayın, satış ve kopyalama hakları EFE AKADEMİ'ye aittir.

KÜTÜPHANE KARTI

Oyun ve Oyun Materyalleri

BARDAK, Musa – TOPAÇ, Nihat

1. Basım, 189 s., 160 x 240 mm. Kaynakça var, Dizin yok.

Dizgi: İsa Burak GÜNGÖR (burakgungor@efeakademi.com)

Kapak Tasarım: Mücahit YILDIZ (peresttasarimci@hotmail.com)

Sertifika No: 43370

Matbaa Sertifika No: 43370

Efe Akademi Yayınevi

Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Kampüsü Esenler / İSTANBUL

0212 482 22 00

www.efeakademi.com

Matbaa Adres:

Ofis2005 Fotokopi ve Büro Makineleri San. Tic. Ltd. Şti.

Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Kampüsü Esenler / İSTANBUL

0212 483 13 13

www.ofis2005.com

ÖNSÖZ

Çocuğun Kendisi Oyundur
Çocuğun dili oyundur
Çocuğun düşüncesi oyundur
Çocuğun kendini ifade etmesi oyundur
Çocuğun çevreyi tanıması oyundur
Çocuğun öğrenmesi oyundur
Çocuğun davranışı oyundur
Çocuğun mesleği oyundur
Çocuğun hayatı oyundur
Çocuk eşittir oyundur.

İnsan yeryüzündeki varlıklar arasında potansiyeli pek çok anlamda en yüksek varlıktır. Yıllarca zihni yapısı “Tabula Rasa” benzetmesiyle ifade edilen insan yavrusu, doğumundan itibaren mucizevi bir biçimde hayata adapte olmakta ve kendisine sunulan imkânları en iyi şekilde değerlendirmektedir. Yaşam sürecinde gelişimsel olarak bazı aşamalardan geçip hayatı sonlanan birey milyarlara hem cinsinden her yönüyle farklılıklar yaşamaktadır.

Bebek, bilgi sahibi olmasa da hayatla başa çıkma yöntemiyle donanmış bir kapasiteyle dünyaya gelir. Çevresindeki çeşitli uyaranlara maruz kalarak kapasitesini en iyi şekilde kullanmaya başlar. Bu süreçte çeşitli yollar deneyerek en iyi yöntemi belirlemeye çalışır. Kendisi için bulduğu en uygun yöntem, artık çocuğun oyunudur. Oyun yoluyla çocuk hayatı yorumlar ve beklentilerini yansıtır. Artık aynı zamanda büyük bir keşfe sahiptir: “Oyun = Hayatın Anlamı”.

Zamanla büyüyen ve yeni sorumluluklar üstlenen çocuk, gençliğe yaklaştıkça oyunlarını yeniden düzenlemeye başlar. Yetişkinlik döneminde üzerindeki yüklerin ağırlığını ve yoğunluğunu oyuna sığınmakla atmaya çalışır. Oyunda kendini tekrar tekrar sorguya çeker. Yaşlılığında ise, önceden dert ettiği şeylerin tamamının gereksiz olduğunun farkına varır. Bu, tıpkı çocuğun oyunla kendi işiymiş gibi hemhal olmasına benzer. İnsan artık hayatın oyun ve eğlenceden ibaret olduğunun farkına varmıştır.

Bu kitap çocuğun oyunla ilişkisini, oyunun hayatındaki yerini ve önemini, oyunun önemli bir parçası olan oyun materyallerini, bunların eksikliği durumunda olası sonuçları inceleyerek alana katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Öncelikle oyunla ilişkili kavramlar, oyunun tarihsel gelişimi, bu süreçte ortaya çıkan görüşler ve teoriler, oyuna yönelik çeşitli sınıflandırmalar incelenmiştir. Kitapta hem uluslararası alanyazında yapılmış olan oyun sınıflandırmaları ve oyun evrelerine hem de farklı bir bakış açısıyla oluşturulan yeni sınıflandırmalara yer verilmiştir. Daha sonra oyunun çocuğun gelişimindeki önemi ve katkıları, bir öğretim yöntemi oluşu, oyun materyalleri ile ilişkisi ve yaşlara göre materyal kullanımı ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Ardından, çocuklara uygulanacak oyun etkinlikleri, bu oyunların farklı ve özel gereksinimli çocuklara nasıl uyarlanacağı ile ilgili konulara yer verilmiştir. Ayrıca materyallerinin çocuğun hayatındaki ve eğitimdeki önemi, oyun ortamları ve materyallerinin oluşturulması ile bu konular hakkında tüm paydaşlara rehberlik ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

Bu kitap içerdiği farklı bakış açısını, genel kabul gören oyun literatürü ile harmanlayıp yeni bir sentez niteliğindedir. Umulur ki, bu kaynak geniş kitlelere ulaşarak oyun konusunda yeni fikirlerin ve araştırmaların fitilini ateşler.

Kitabın hazırlanmasında teorik ve uygulamalı bilgi birikimleriyle destek veren tüm akademisyen ve alan eğitimcilerine ayrıca ebeveyn ve diğer paydaşlara, son ve en önemli olarak bizleri problem tespiti ve çözümüne yönlendirerek yetiştiren çocuklara teşekkürü borç biliriz.

Musa BARDAK & Nihat TOPAÇ
Eylül 2021, İstanbul

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	3
İÇİNDEKİLER	5
YAZAR NOTU	11

BİRİNCİ BÖLÜM

OYUN VE OYUNUN TARİHSEL SÜRECİ .....

İçerik.....	13
Giriş.....	15
Oyun ve Tanımı	15
Oyun ile İlişkili Kavramlar.....	18
Keşif.....	19
Taklit.....	19
Gelişim.....	20
Devinim.....	21
Öğrenme.....	21
Yaratıcılık	22
Manipülasyon	23
Oyunun Tarihsel Süreci.....	24
Oyun İle İlgili Tarihi Kaynaklar.....	24
Tarihsel Süreçte Oyun İle İlgili Görüşler.....	25
Kaynaklar.....	32

İKİNCİ BÖLÜM

OYUN TEORİLERİ .....

İçerik.....	35
Giriş.....	37
Klasik Teoriler	38

Rahatlama Teorisi.....	38
Fazla Enerji Teorisi	39
Haz Teorisi	40
Rekapitülasyon Teorisi	40
Hazırlık veya Ön Egzersiz Teorisi	41
Modern Teoriler.....	42
Bilişsel Gelişim Teorileri	42
Piaget Oyun Teorisi	42
Vygotsky Oyun Teorisi.....	46
Psikanalitik Teoriler	47
Freud Oyun Teorisi.....	47
Erikson Oyun Teorisi	48
İçten Uyarılma Teorisi	48
Kaynaklar.....	49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOCUĞUN GELİŞİMİNDE OYUN ÖNEMİ VE OYUN TÜRLERİ .51

İçerik.....	51
Giriş.....	53
Bilişsel Gelişim Açısından Oyun	54
Fiziksel Gelişim Açısından Oyun	56
Dil Gelişimi Açısından Oyun.....	58
Sosyal Gelişim Açısından Oyun.....	59
Duygusal Gelişim Açısından Oyun.....	61
Öz bakım Becerileri Açısından Oyun	62
Oyun Türleri ve Evreleri	63
Oyun Türleri.....	65
Oyunların Gruplandırılması.....	75

Oyun Evreleri.....	76
Parten Oyun Evreleri.....	76
Piaget Oyun Evreleri.....	78
Smilansky Oyun Evreleri.....	79
Kaynaklar.....	81

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÖĞRETİM YÖNTEMİ OLARAK OYUN 85

İçerik.....	85
Giriş.....	87
Oyun Yöntemi.....	88
Oyun Yönteminin İlkeleri.....	89
Oyun Yönteminde Öğretmenin Rolü.....	90
Oyun Etkinliklerinin Planlanması.....	92
Farklı Oyun Teknikleri.....	93
Yaşam Oyunu.....	94
Hayali Oyunu.....	95
Amaçlı Oyun / Hedef Oyunu.....	96
Öğrenme Merkezli Oyun.....	96
Dramatik Oyun.....	97
Fırsat Oyunu.....	99
Yarışma (Hareketli Yarışmalar).....	99
Sözel – İşitsel (Dile Dayalı) Oyun.....	100
Müzikli Oyun (Rond).....	101
Kukla Oyunu.....	101
Parmak Oyunu.....	102

Kaynaklar 104

BEŞİNCİ BÖLÜM

OYUN MATERYALLERİ 105

İçerik 105

Giriş 107

Oyun Materyallerinin Çocuğun Hayatındaki Yeri 109

Oyun Materyallerinin Faydaları 111

Oyun Materyallerinin Özellikleri 113

Oyun Materyallerinin Fiziksel Özellikleri 113

Oyun Materyallerinin İşlevsel Özellikleri 115

Oyun Materyallerinin Örtük Özellikleri 116

Oyun Materyallerinin Sınıflandırılması 117

Oyuncaklar 118

Dijital Ürünler 119

İşitsel (Sözel İçerikli ve Sese Dayalı) Ürünler 120

Gerçek Nesnelere 120

Oyun Alanları 121

Diğer Sınıflandırmalar 122

Yaş Gruplarına Göre Oyun Materyalleri 124

0-3 Yaş Oyun Materyalleri 126

3-6 Yaş Oyun Materyalleri 127

7-11 Yaş Oyun Materyalleri 128

12-18 Yaş Oyun Materyalleri 130

Kaynaklar 131

ALTINCI BÖLÜM**OYUN ETKİNLİKLERİ 133**

İçerik.....	133
Giriş.....	135
Öğrenme Stiline Göre Oyun Etkinlikleri.....	138
Görsel Becerilerin Yoğun Olduğu Öğrenme Tarzı.....	140
İşitsel Becerilerin Yoğun Olduğu Öğrenme Tarzı.....	140
Motor Becerilerin Yoğun Olduğu Öğrenme Tarzı.....	141
Sosyal Becerilerin Yoğun Olduğu Öğrenme Tarzı.....	142
Oyun Etkinliklerinde Uyarılama.....	143
Yaş Gruplarına Göre Oyun Etkinlikleri.....	146
0-3 Yaş Oyun Etkinlikleri.....	148
3-6 Yaş Oyun Etkinlikleri.....	150
7-11 Yaş Oyun Etkinlikleri.....	152
12-18 Yaş Oyun Etkinlikleri.....	153
Özel Gereksinimli Çocuklar ve Oyun İhtiyacı.....	155
Özel Gereksinimli Çocuklara Yönelik Oyun Etkinlikleri.....	157
İşitme Engelli Bireylere Yönelik Oyun Etkinlikleri.....	158
Zihinsel Engelli Bireylere Yönelik Oyun Etkinlikleri.....	160
Görme Engelli Bireylere Yönelik Oyun Etkinlikleri.....	160
Bedensel Engelli Bireylere Yönelik Oyun Etkinlikleri.....	161
Dil ve Konuşma Bozukluğu Olanlara Yönelik Oyun Etkinlikleri.....	162
Üstün Zekalı ve Özel Yeteneklilere Yönelik Oyun Etkinlikleri.....	163
Kaynaklar.....	165

YEDİNCİ BÖLÜM

OYUN ORTAMI OLUŞTURMA VE OYUN MATERYALİ

GELİŞTİRME.....167

İçerik..... 167

Dünya hayatı oyun ve eğlenceden ibarettir. 168

Dünya çocuğun oyun ortamıdır 168

Giriş..... 169

Oyun Ortamı Oluşturma 171

Farklı Oyun Ortamları..... 175

Oyun Materyali Geliştirme 179

Oyuncak Geliştirme 182

Dijital Oyun Materyali Geliştirme..... 183

İşitsel Oyun Materyali Geliştirme 183

Materyale Uygun Oyun Geliştirme 184

Kaynaklar..... 186

YAZAR ÖZGEÇMİŞLERİ.....189

YAZAR NOTU

Değerli eğitimciler;

Bu kitap ancak uygulamalı bir şekilde işlendiği takdirde en üst düzeyde verim alınabilecek iki önemli konunun sentezinden oluşan bir kaynaktır. Oyun ancak uygulamaya başlanıldığında yolculuğuna çıkılabilecek bir serüvendir. Aynı şekilde oyun materyalleri kendinizi malzemelerin içinde kaybettiğinizde size gülümseyen bir denize dönüşecektir. Bu nedenle bu kitabın bölümleri kişisel ve mesleki gelişiminize ancak ve ancak paydaşlar ve ilgili materyallerle etkileşime girildiğinde katkı sağlayacaktır.

Bu kitapta bulunan uygulama yönergelerini eksiksiz olarak yerine getirmeniz sizleri başarılı birer meslek mensubu olmaya hazırlayacaktır. Böylelikle hem kendinize hem alana fayda sağlayan birer nefer olma yolunda emin adımlarla ilerleyeceksiniz. Bu yolculukta size gereken bilgi ve birikim bu kitapla birlikte çocukların kendisinde olacaktır. Umarız ki yapacağınız uygulamaları daima bir sanatçı edası, ebeveyn hassasiyeti ve eğitimci ciddiyetiyle sürdürürsünüz.

Bu kitabı okuyan siz değerli eğitimcilerden ve eğitimci adaylarından tüm bölümleri okuduktan sonra, tespit edeceğiniz eksiklikleri ve faydalı olacağını düşündüğünüz önerileri yazarlara e-posta yoluyla iletmenizi rica ederiz.

Bilgiyle ve sevgiyle donanacak bir eğitim süreci geçirmeniz dileğiyle...

Cezmi Emir, Mehmet Ali, Niyazi Kerem, Ahmet Kemal ve Fatma Gülşade'ye ithafen...

Musa BARDAK & Nihat TOPAÇ